

Noi suntem români.

Și ei?

Precizați care dintre cele
două personaje este rom.

Noi suntem români. Și ei?

Crucea romilor

Romii și-au început cariera pe ospitalierele noastre plaiuri, ca sclavi. Sclavia este o șampilă greu de șters, chiar după câteva sute de ani. Marginalizarea perpetuă este generatoare de sărăcie, iar sărăcia este o sursă de delincvență. Sărăcia și delincvența contribuie la menținerea stereotipului de "țigani murdari, hoți, leneși și care nu vor să învețe". La rândul său, stereotipul are efecte sociale - discriminarea. Un nou născut rom are șanse mult mai mici de a atinge o poziție socială decentă decât un copil născut într-o familie de români. Un argument în plus pentru rasiști să considere că sărăcia și delincvența sunt genetice. Discriminarea interzice accesul romilor în societate, îi împinge înapoi în sărăcie și delincvență. Ceea ce închide cercul vicios al destinului romilor: fiecare gest de discriminare din partea majoritarilor generează delincvența care "justifică" discriminarea.

De ce colț poți să apuci un cerc vicios ca să-l rupi?

Ai cui sunt romii?

Paradigma pe care se construiește intoleranța este perceperea romilor ca fiind corp străin: suntem Noi și sunt Ei. Refuzul asumării romilor ca parte a organismului social autohton poate fi comparat cu atitudinea unei persoane care consideră că o plagă pe care o are la picior nu-i a lui, pentru că este la periferia corpului. Deci nu și-o tratează, pentru că nu-i aparține. (Recent, primarul Romei a anunțat că include romii din România aflați în capitala Italiei într-un program de instruire pentru a le crește șansele de integrare, menționând că șansele pentru o soluție similară în România sunt reduse din cauza intoleranței noastre). Oare putem face noi mai mult? Dacă am încerca, ar trebui să ne schimbăm de la rădăcină atitudinea față de romi. Ar trebui să îi considerăm ca parte a organismului nostru național. Să nu ne mai alimentăm identitatea din disprețul față de ei. Ținta ideală pentru a-i recupera este modificarea acestei rădăcini

atitudinale. Forma în care s-ar putea exprima rezultatul pozitiv ar putea fi: Respectă-l ca să te respecti pe tine/ Respectul pentru romi înseamnă respect pentru tine.

Din ce se compune un "țigan".

Stereotipul negativ față de romi, "țiganul", este întretinut de grupurile de apropiați — părinți, prieteni, școală — și, masiv, de discursul public: limba română îl fixează prin expresii de largă utilizare - "dacă nu ești cuminte, te dau la țigani", "te îneci ca țiganu' la mal", "țigancă împuțită" (apud Bănescu), "țigăneală" (apud Dâncu) etc. - iar multe instituții media menționează etnia atunci când relatează despre infracțiuni etc.

Tentativele explicite de neutralizare a stereotipului față de romi au o istorie de 15 ani în România.

Cum ar fi posibil ca populația majoritară să înceapă să-și schimbe percepția despre romi? O cale posibilă este folosirea efectului de contrast între percepție stereotipă și realitate.

Pentru un asemenea demers, un efect important poate fi obținut prin vizibilizarea romilor "invizibili". Din comunitatea de romi, cei "favorizați" de presă sunt, în primul rând, infractorii, apoi romii "bogați" - "grași, cu ghiul, Mercedes și palate cu turlle". Există, însă, încă două categorii de romi pe care marele public nu le știe:

Romii care trăiesc în condiții de sărăcie extremă, care sunt și cei mai numeroși și expuși discriminării: fără buletine, deci în afara oricărui sistem de asistență socială — fără șanse de angajare, fără asistență medicală — care trăiesc în condiții de locuit mizere, uneori mutați cu forța în ghetouri, copii segregati în școli etc.

O altă categorie invizibilă este cea a romilor care au reușit să se integreze: există un mare număr de romi care, odată intrați în rândul oamenilor" nu mai sunt percepuți ca romi și care, cu puține excepții, evită chiar ei identificarea etnică. Sunt persoane cu profesii comune, aliniați ca standard de **viață populației generale.**

Rădăcinile românești ale romilor

Noi, românii majoritari, știm mult mai puțin despre romi decât credem. Nu se știe

aproape nimic despre istoria prezenței lor în regiune, despre particularități culturale ale comunităților de romi, despre politicile publice contemporane inițiate de organizații ale romilor sau ale altor entități etc. Nu cred că există un exemplu mai clar pentru a ilustra gradul de dezinformare cu privire la romi decât faptul că manualele de istorie folosite în școală ignoră complet o zecime din populația țării. Nu învățăm nimic despre venirea lor în regiune, nimic despre drama deportării a 60.000 de romi în Transnistria. Stereotipul trăiește exclusiv din folclor, purtătorii stereotipului fiind, implicit, inculți.

Să vorbești cu dispreț despre țigani înseamnă să te expui disprețului pentru propria ta incultură. Pentru o Românie europeană, un asemenea fel de a fie la fel de condamnat ca al românilor care se mândreau că au pe moșie robi romi. Istoric, ar fi timpul ca, după ce i-am eliberat din robie, să eliberăm romii din sclavia imaginii de țigani.

Romii din România: o controversă social-istorică¹

Prejudecățile împotriva romilor au constituit o trăsătură permanentă a istoriei României. Secolelor de înrobire a romilor pe teritoriul României de astăzi le-au urmat persecuțiile și deportările la care au fost supuși de guvernul pro-nazist al lui Ion Antonescu în timpul celui de-al doilea război mondial și, ulterior, strămutarea forțată și confiscarea averilor romilor din timpul regimului comunist. După răsturnarea regimului comunist în 1989, ura rasială a izbucnit într-un val de violență colectivă a comunităților locale și abuzuri săvârșite de poliție împotriva romilor. Violența și discriminarea au rămas și rămân, din păcate, o realitate de zi cu zi a romilor din România.

Originea romilor

Ipotezele și teoriile asupra originii romilor constituie prin ele însele subiect de cercetare. Multă vreme s-a crezut că romii își au originile în Egipt. Au existat ipoteze care afirmau că romii sunt persani, fenicieni, tătari, turci, români sau chiar străvechi locuitori ai Daciei care păstrează cu inconstiență sfințenie elementele de limbă, obiceiuri, tradiții etc. Explicația științifică a originii romilor și a datei când a început migrația a fost elaborată pe baza analizei comparate a limbajului. Astfel, s-a ajuns la concluzia că romii au populat nord-vestul Indiei (Pandjabul) și că au părăsit aceste ținuturi în jurul anului 1000, în urma ocupației musulmane a acestor teritorii. Limba romilor este foarte asemănătoare cu limba vorbită și în prezent de anumite grupuri ce se întâlnesc în aceste ținuturi. Lingviștii sunt de acord că, în ciuda dialectizării acestei limbi, ea rămâne totuși unitară, având o rădăcină indică.² Există un consens între specialiștii în istoria romilor care afirmă că romii sunt originari din India, de unde au plecat nu mai târziu de secolul 10 AD.

Momentul exact al apariției romilor pe teritoriul României este imposibil de stabilit cu acuratețe. Primele mențiuni documentare ale înrobirii romilor în provinciile Muntenia și Moldova datează de la mijlocul secolului al paisprezecelea, iar robia sistematică este atestată începând cu secolul al cincisprezecelea.³ Conform sistemului juridic al vremii, romii erau născuți robi; ei erau cumpărați și vânduți de către stăpânii lor. Unirea legală între oamenii liberi și robi, inclusiv căsătoria, era interzisă⁴. Robii romi erau supuși execuțiilor în masă, precum și formelor extreme de pedeapsă, cum ar fi tragerea în țepă.⁵ În ciuda studiilor recente care prezintă o viziune mai nuanțată

asupra sclaviei în România, bazată pe dovezi, atestând un tratament mai blând al unor grupuri de robi romi, înrobirea fundamental dezumanizantă rămâne o trăsătură definitorie a vieții romilor în Muntenia și Moldova până în a doua jumătate a secolului al nouăsprezecelea.

1940-1944: Ion Antonescu și deportarea romilor

Guvernul pro-nazist și pronunțat antisemit al lui Ion Antonescu din anii 1940-1944 s-a angajat în persecutarea cu caracter de genocid a romilor. Antonescu îi consideră pe romi ca fiind cu nimic mai buni decât "șoareci, șobolani și ciori".⁶ În perioada 1941–1943, autoritățile au deportat probabil peste 90.000⁷ de romi în provincia Transnistria, o zonă unde erau expediați indezirabilii din România în vremea proiectelor rasiste ale celui de-al doilea război mondial. Mai mult de jumătate din romii trimiși acolo au pierit în urma lipsei de adăpost, a malnutriției și a bolilor.⁸

Comunismul și asimilarea forțată a romilor

După sfârșitul celui de-al doilea război mondial, guvernele comuniste românești s-au angajat într-o politică perseverentă de asimilare forțată a romilor. Unul dintre primele programe implementate de guvernul comunist după preluarea controlului în anul 1946 a fost să îi strămute forțat pe acei membri ai comunității de romi care rămăseseră nomazi. Caii și căruțele acestora au fost confiscate printr-o acțiune determinată parțial de convingerea că stilul tradițional de viață al romilor era primitiv și parțial ca măsură practică de asigurare a unei monitorizări mai ușoare a acestora de către poliția secretă. La începutul anilor '50, Ministerul de Interne român a început să îi disperseze pe romi din comunitățile compacte și să îi stabilească forțat la marginea satelor românești din punct de vedere etnic, unde au fost întâmpinați cu ostilitate de către săteni.⁹

Ideologia comunistă din România a alimentat atât naționalismul, cât și loialitatea față de țară și progresul acesteia.¹⁰ În comunismul românesc se manifestă implicit (și uneori explicit) ostilitatea împotriva etnicității sau naționalității (ne-românești).¹¹ Un element care direcționa ideologia comunistă în privința romilor era convingerea că aceștia erau primitivi, înapoiați și reprezentau principalele obstacole în calea "modernizării și comunizării" României.¹² În plus, politicile rasiste continuau să fie elaborate și implementate periodic. De exemplu, în 1977, Comitetul Central al Partidului

Comunist a implementat politica de confiscare a aurului de la romi.¹³

1989: trecerea spre o nouă democrație și pogromurile împotriva romilor

Imediat după răsturnarea regimului Ceaușescu care a avut loc în decembrie 1989, sentimentele anti-roma au răbufnit într-un val de violență colectivă împotriva romilor la începutul anilor '90. În perioada 1990-1993, comunitățile de romi de pe teritoriul României au fost atacate de vecinii ne-romi într-o izbucnire a pogromurilor. Casele au fost arse, averile distruse, iar familii întregi au fost terorizate și silite să scape prin fugă. În perioada 1990-1993, cel puțin opt romi au fost omorâți în România în timpul episoadelor de violență colectivă și mulți alții au suferit răniri grave.¹⁴

Regimul democratic și romii din România

În anii recentți, sentimentele anti-roma s-au menținut la cote înalte și chiar înalți oficiali guvernamentali au făcut declarații explicite împotriva romilor. De exemplu, în martie 2000, la întoarcerea de la reuniunea Consiliului de Accedere a României la Uniunea Europeană, Petre Roman, ministrul de externe de atunci, a afirmat, conform unor relatări, că guvernul are obligația "să protejeze [pe cei] 23 de milioane de români împotriva celor câteva mii de țigani", care împiedică scoaterea țării de pe lista neagră a vizelor Uniunii Europene.¹⁵ În 1995, în replică la o "amenințare" similară la adresa imaginii internaționale a României creată de imigranții romi, ministerul român de externe a încercat să disocieze România și poporul român de romi. Ministerul a decretat că romii români să fie denumiți "țigani" și nu "romi" deoarece denumirea de "romi" "putea fi confundată cu cea de români."¹⁶

Romii din România și recensămintele oficiale

Conform recensământului din 2002, din totalul populației 89,5% reprezintă români, 6,6% maghiari, 2,5% romi (535.250), 0,3% ucrainieni, 0,3% germani etc. Cu toate acestea, din estimările neoficiale rezultă un număr mult mai mare de romi. Comisia Europeană face referire la un număr de 1.800.000 — 2.500.000 de romi în raportul anual de progres din 2003. Consiliul Europei indică un număr de 1.200.000 până la 2.200.000, în timp ce organizația Minority Rights Group Internațional (Londra) estimează că numărul romilor în România variază între 1.800.000 și 2.500.000.¹⁷

ȘTIAȚI CĂ...

- **Prima atestare documentară a robiei romilor pe teritoriul românesc datează din 3 octombrie 1385?**

La acea dată, domnitorul Dan Vodă confirmă dania de „40 sălașe de ațigani” dăruți Mănăstirii Vodița de către domnitorul Vladislav, cu aproximativ 20 de ani înainte: „40 de sălașe de ațigani să fie slobozi de toate slujbele și dajdiile de venitul domniei mele”. (Alex. Stefulescu, *Mănăstirea Tismana*).

- **Din aprilie până în august 1595, domnește, în Moldova, Ștefan Răzvan, domnitorul de etnie romă, care a fost alături de Mihai Viteazul în lupta sa împotriva marelui Imperiu Turcesc?**
- **Împărăteasa Maria Tereza (1740-1780) a decretat încă din anul 1758 legarea de un loc pentru plățirea de impozite a romilor din Banat și Ungaria, și a început un program de asimilare a acestora?**
- **În anul 1780, se naște la Iași, într-o familie de lăutari robi, Vasile Barbu Lăutaru ca fiu al starostelui de lăutari Stan Cobzariul și al Ilincăi?**
- **Anton Pann, unul din fondatorii literaturii populare culte românești, a scris muzica pentru imnul României „Deșteaptă-te Române!”?**

El s-a născut în anul 1794 la Sliven (Bulgaria), într-o familie de romi căldărari. Numele său adevărat era Antonie Pantaleon Petroveanu, fiul lui Pantaleon Petrov și al Tomaidei. În anul 1812, Anton Pann s-a refugiat în București, iar în anul 1827 a fost numit profesor de muzică bisericească la Seminarul din Rm. Vâlcea. Îndrăgostit de nepoata stareței de la mănăstirea „Dintr-un Lemn”, a fugit la Brașov împreună cu tânăra domnișoară, căsătorindu-se la biserica din Schei. În această perioadă, el și-a schimbat numele inițial în cel de Anton Pann. Din anul 1828, revenit la București, Anton Pann a fost profesor de muzică și tipograf, având atelierul său propriu, unde își edita lucrările literare și muzicale. Anton Pann a murit în anul 1854.

- **În anul 1812, Ion Budai Deleanu (n. 1770 sau 1763 - 1820, 20 august) termina versiunea definitivă a Țiganiadei, „poemă eroicomică în 12 cânturi”?** Poemul

este publicat pentru prima dată în „Buciumul român” și este, de altfel, singura epopee realizată în literatura română.

- **Într-o scrisoare din 1812, adresată lui Petru Maior de către Ion Budai-Deleanu, reiese că cei doi corifei ai Școlii Ardelene aparțineau etniei rome?**
- **În anul 1834, Ioan Cămpineanu este primul boier care-și eliberează robii romi pe care-i moștenise de la părinții săi?**
- **Mihail Kogălniceanu, în anul 1837, la 2 august, la Berlin, își publica studiul „Esquisse sur l'histoire, les moeurs et la langue des Cigains, connus en France sous le nom des Bohemiens”, sub semnătura Michel de Kogalnitchan? Traducerea studiului a fost realizată în anul 1900, la Iași, de către Gh. Ghibănescu, sub titlul „Schiță despre țigani” [istoria, obiceiurile și limba țiganilor, cunoscuți în Franța sub numele de boemieni].**

Mai târziu, într-un discurs rostit la Academia Română în Ședința Solemnă de la 1 Aprilie 1891, Mihail Kogălniceanu face o descriere a vieții bieților robi romi dinaintea de dezrobire: „*Chiar pe ulițele orașului Iași, în tinerețele mele, am văzut ființe omenеști purtând lanțuri la mâini sau la picioare, ba unii chiar coarne de fier aninate de frunte și legate prin coloane împrejurul gâtului. Bătăi crude, osândiri la foame și la fum, închidere în închisori particulare, aruncați goi în zăpadă sau în râuri înghețate, iată soarta nenorociților țigani! Apoi disprețul pentru sfințenia și legăturile de familie. Femeia luată de la bărbat, fata răpită de la părinți, copiii răpiți de la sânul născătorilor lor răzlețiți și despărțiți unii de alții și vânduți ca vitele la deosebiți cumpărători în cele patru colțuri ale României*”. (M. Kogălniceanu, *Tainele inimii*).

- **În anul 1844, la 31 ianuarie, în Moldova au fost eliberați robii mănăstirești?**
- **În anul 1844, la 14 februarie, în Moldova, a fost votată legea prin care romii domnești deveneau liberi, având aceleași drepturi ca și moldovenii?**
- **În anul 1844, Cezar Bolliac (1813-1881) publică, în „Foaie pentru minte, inimă și literatură”, o „Scrisoare...” prin care militează pentru cauza romilor?**

„*Veniți domnilor, veniți toți câți ați pus odată mâna pe condei, porniți de un sentiment*

nobil, profesori, jurnaliști și poeți, veniți să facem pentru întâia oară o cauză comună, cauza țiganilor și să ne luptăm pentru slobozenia lor: religia, interesul statului și duhul înaintării noroadelor ne va fi în ajutor" („Foaie pentru minte, inimă și literatură”, nr. 40/2.10.1844, p. 315-316).

- **În anul 1847, la 11 februarie, au fost eliberați „toți țiganii mitropoliei, ai episcopilor, ai mănăstirilor și metocurilor, ai bisericilor și ai oricărui alt așezământ public” din Țara Românească?**

*„se desrobeau, fără indemnitate, țiganii mitropoliei, episcopilor, mănăstirilor și așezămintelor publice, fără deosebire, câte se află pe cuprinsul Țării Românești”.
(I.C.Filitti, Domniile sub Regulamentul Organic).*

- **În anul 1861 au fost dezrobiți romii din Basarabia?**
- **În martie 1933, a luat ființă „Asociația Generală a țiganilor din România”, din inițiativa arhimandritului Calinic I. Popp Șerboianu?**
- **În anul 1933, duminică, 8 octombrie, la București, a avut loc primul Congres al romilor din România?**
- **Fănică Luca (Iordache Luca Ștefan) a fost considerat în perioada interbelică, dar și mai târziu, cel mai mare naist din lume?**

El a fost solicitat să cânte chiar la sărbătoarea națională a Franței, dar a avut și angajamente la celebrele teatre „Chatellets” și „Palladium” cu spectacolul „Naiul fermecat”, care a fost înregistrat pe placă de gramofon la Londra.

- **În anul 1939, George Potra, doctor în litere, secretar al Societății Generale a Romilor din București, publică „Contribuțiuni la istoricul țiganilor din România”, la editura Fundației „Regele Carol I”, lucrare de istoria romilor care se va dovedi una din cele mai importante?**
- **Primele transporturi cu țigani spre Transnistria au început în luna iunie a anului 1942, iar destinația finală era strict secretă, chiar și pentru organele de execuție?**

- **Situația romilor deportați în Transnistria era dezastruoasă?**

O dare de seamă din 5 decembrie 1942, din județul Oceacov, confirmă acest lucru: „Țiganiii sunt atât de slăbiți și pătrunși de frig, că mor pe drum în căruță. Astfel, în prima zi, din cei 300 au murit pe drum 4. Pe timpul cât au stat în cazărmile de la Alexandrușar, țiganiii au trăit într-o mizerie de nedescris. Erau alimentați insuficient. Li se dădeau 400 gr. pâine pentru cei capabili a munci și câte 200 gr. pentru bătrâni și copii. Li se mai dădeau puțini cartofi și foarte rar pește sărat, și acesta în cantități extrem de mici. Din cauza proastei alimentații, unii țigani - și aceasta o formează majoritatea - au slăbit într-atât că au ajuns numai schelete. Zilnic mureau - mai ales în ultimul timp - câte 10-15 țigani. Erau plini de paraziți. Vizita medicală nu li se făcea deloc, iar medicamente nu aveau. Sunt goi, fără haine pe ei, iar rufăria și încălțăminte le lipsește de asemenea completamente. Sunt femei al căror corp (partea inferioară) este gol în adevăratul sens al cuvântului. Săpun nu li s-a dat de când au venit, din care cauză nu s-au spălat nici ei și n-au putut să-și spele nici singura cămașă ce o au. În general, situația țiganilor este groaznică și aproape de neînchipuit. Din cauza mizeriei, mulți dintre ei au ajuns niște umbre și aproape sălbatici. (Arhivele Statului București, Inspectoratul General al Jandarmeriei, dos. 130/1942, vol. I, f. 128-132, L. Nastasa, A. Varga, *Minorități Etnoculturale. Mărturii Documentare. Țiganiii din România (1919-1944)*, Cluj, 2001).

- **Între anii 1942 - 1944, în Transnistria, au murit 36.000 de romi?**
- **În documentele PCR privitoare la problema naționalităților nici măcar nu se vorbea de existența romilor în România?**

La 17 mai 1946, o singură dată, în perioada comunistă, sub aspect politic s-a acordat atenție romilor, și anume, în campania electorală din 1946, când Blocul Partidelor Democratice (BPD), din care făcea parte și PCR, a adresat manifeste speciale romilor, folosind apelativul „Frați romi și surori romițe”, pentru a putea câștiga alegerile cu ajutorul voturilor lor. (Lucian Cherata, *Istoria țiganilor*).

- **Celebrul violonist și dirijor rom din România, Ionel Budișteanu, a luat atitudine în anii '50 și a protestat împotriva strămutării romilor, mai ales a celor nomazi, în Bărăgan?**

- **Între anii 1949-1951, în localitatea Siria, din județul Arad, învățătorul Vasile Homescu a organizat o școală pentru romi?**

„Școala a fost vizitată în anul 1951 de ministrul învățământului Ion Nistor și de Grigoraș Dinicu. Cu acest prilej, doamna învățătoare Georgina Homescu s-a bucurat de elogiile vizitatorilor față de modul strălucit în care cei 41 de elevi din clasă sa s-au prezentat la lecții. ” (www.edu.ro).

- **În anul 1961, întreg tirajul volumului „Basme țigănești”, 30.000 de exemplare, al Vioricăi Huber a fost topit din dispoziția autorităților culturale comuniste?**
- **În anul 1971, ziua de 8 aprilie a fost adoptată ca Ziua Internațională a Romilor?**

În anul 1971, între 6 - 8 aprilie, la Londra, a avut loc primul Congres al Uniunii Internaționale a Romilor. Atunci „au fost adoptate și celelalte două mari simboluri ale națiunii transfrontaliere rome: steagul romilor de pretutindeni și imnul internațional al romilor „Gelem, Gelem”, cântec lansat în anul 1967, în filmul iugoslav „Am întâlnit țigani fericiți”.

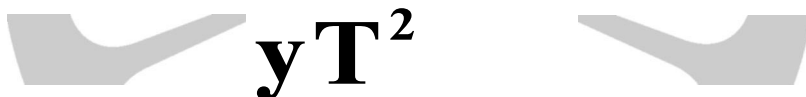
Steagul romilor este format din două benzi longitudinale, verde și albastru, iar în centru prezintă o roată cu spițe roșii. Verdele simbolizează pământul mamă; albastrul este cerul - tată și Dumnezeu, iar roata simbolul peregrinării de veacuri a acestui popor. (Delia Grigore, *Romanipe - Fundamente ale culturii romilor*).

- **În timpul regimului comunist, în anul 1984, la 8 septembrie - de Sfântă Maria Mică - s-a organizat la Sibiu un festival al romilor?**

Din păcate, însă, începând cu anul 1985 orice tentativă de a organiza o a doua ediție a fost blocată de Secția de Propagandă a Comitetului Central.(E. Pons - *Țigani din România. O minoritate în tranziție*).

- **La revoluția din anul 1989 au participat și cetățeni de etnie romă?**

„Laprosesul celor 21 de ofițeri de securitate de la Timișoara, colonelul Filip Teodorescu,

în ancheta din 7 martie, a mărturisit că printre manifestații care au intrat în sediul securității au fost și romi". „În București, Dumitru Dincă, rom din neamul ursarilor, a fost unul dintre conducătorii Revoluției din Decembrie, care a avut o contribuție fundamentală în mobilizarea revoluționarilor". (P. Petcut, D. Grigore, M. Sandu, Istoria și tradițiile romilor).

„Dl. Radu Legardeu, argintar din tată în fiu, în zilele de 22-27 decembrie 1989, cu riscul sacrificiului vieții, a luat parte la zdrobirea tiraniei dictatorului și bastioanelor lui de bază. Meșterul argintar a fost rănit". (Mihai Merfea, *Integrarea socială a romilor*).

„La Timișoara a fost ucis, prin împușcare, tânărul de 18 ani, Ianos Paris, iar la București, o argintăreasă". (Aven Amentza, anul I, nr. 1, 24 mai 1990).

- **În anul 1990, în data de 5 ianuarie, Frontul Salvării Naționale include în Parlamentul României trei parlamentari romi?**

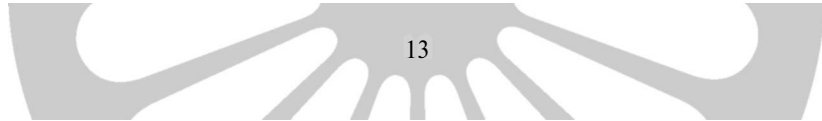
Aceștia au fost: *Ion Cioabă* - reprezentant al romilor caldărari și nomazi, *Szomantz Petre* - reprezentant al romilor maghiari, *Nicolae Bobu* — reprezentant al romilor vătrași. Prin retragerea lui Szomantz Petre, până la alegerile din 20 mai 1990, locul acestuia este ocupat de *Octavian Stoica*. După 1990, romii au fost reprezentați în Parlamentul României de: *Gheorghe Răducanu* (1990-1996), *Mădălin Voicu* (1996–2000), *Nicolae Păun* (2000-2004, fiind ales și pentru mandatul următor).

- **În 1990 a fost adoptat alfabetul oficial al limbii romani comune la cel de-al patrulea Congres Internațional al Romilor de la Varșovia?**

Acesta „s-a alăturat și el simbolurilor identității rome, ca o încununare a voinței romilor de a-și construi o patrie a spiritului care să fie recunoscută ca națiune de către toate celelalte națiuni ale lumii". (Delia Grigore, *Romanipe - Fundamente ale culturii romilor*).

- **În aprilie 1992, apare „Mic dicționar rom - român", elaborat de profesorul Gheorghe Sarău?**

- **Începând cu anul universitar 1992-1993, Facultății de Sociologie și Asistență Socială a Universității București i-au fost alocate de către MEC 10 locuri**

distincte pentru candidații de etnie romă?

„Debutul programului de „discriminare pozitivă” a început odată cu anul universitar 1992-1993, la inițiativa Catedrei de Asistență Socială a Universității București, a doamnei prof. univ. dr. Elena Zamfir, a lect. univ. dr. Vasile Burtea, de etnie romă, și cu sprijinul ministrului din acea vreme, domnul Mihai Golu.

- **Începând cu anul univ. 1992-1993, pentru prima dată în învățământul superior românesc, prof. Gheorghe Sarău a inițiat studiul limbii romani la Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, ținând un curs facultativ (opțional) de limba romani?**
- **În anul 2000, a fost emisă Ordonanța de Urgență 137/2000 privind prevenirea și combaterea tuturor formelor de discriminare, iar la 27 noiembrie 2001 s-a adoptat HG Nr. 1194/2001 privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării?**
- **La 25 aprilie 2001, a fost adoptată Strategia Națională pentru Îmbunătățirea Situației Romilor prin HG 430/2001?**
- **În anul 2003 a fost editat primul manual de Istoria și tradițiile romilor?**
- **„În perioada 2005-2015 are loc Deceniul de Incluziune a Romilor (Decada Romilor)?”** Deceniul de Incluziune a Romilor, 2005-2015, este o inițiativă adoptată de opt țări din Europa Centrală și de Sud și este sprijinită de către comunitatea internațională.

Website-uri relevante pentru problematica romilor:

<http://www.anr.gov.ro>

<http://www.sgg.ro/>

<http://www.romanicriss.org>

<http://www.mma.ro>

<http://www.romanothan.ro>

<http://www.romacenter.ro>

<http://www.agentiaîmpreună.ro>

<http://www.dri.gov.ro/index.html?lng=1>

<http://www.cncd.org.ro>

http://www.bbc.co.uk/romanian/news/story/2005/06/050622_romi_repere_istorice.shtml

http://www.ipp.ro/altmateriale/IPP-Gallup_Caiet%20Sondaj_Extremism-2003.pdf

http://www.euractiv.ro/uniunea-europeana/articles%7CdisplayArticle/articleID_9476/Discriminarea-fata-de-romi-se-reduce-sărăcia-se-mentine.html

¹ Capitol extras din raportul "Respectarea drepturilor omului în România: Romii cetățeni ai statului de drept" - Romani CRISS, 2004

² Citat din studiul "Carta albă a minorităților din România — Romii " disponibilă pe site-ul Ligii PRO EUROPA <http://www.proeuropa.ro/indexro.htm>, accesat la 20.04.2004.

³ Hancock, Ian, *The Pariah Syndrome*, Ann Arbor, Michigan: Karoma Publishers, 1987, pag. 16; Marushiakova și Popov, Op. cit., pp. 84-85. Vezi și Crowe, David, "The Gypsy Historical Experience în România".

⁴ Codul Penal Muntean din 1818 și Codul Penal Moldovean din 1883 sunt citate în Hancock, Op. cit., pp. 28-29. Despre înrobirea romilor în România, vezi Crowe, Op. cit., pp. 61-66; Gheorghe, Nicolae, "Origin of Roma's Slavery în the Rumanian Principalities", Roma, 7 (1983), Nr. 1, pp. 12-27.

⁵ Vezi Marushiakova și Popov, Op. cit., pp. 84-88.

⁶ Vezi Kenrick, Donald și Grattan Puxon, *The Destiny of Europe's Gypsies*, UK: Sussex University Press, 1972.

⁷ Estimările cu privire la numărul deportaților variază între 25.000 (Crowe, Op. cit., pag.70) și 90.000 (Fraser, Op. cit., 1995, pag. 268). Cu toate acestea, arhivele românești sunt încă în curs de cercetare și, dat fiind faptul că studiul lui Fraser este cel mai recent, am preluat această cifră. Discrepanțele între cifre recomandă precauție în tragerea de concluzii asupra acestui aspect.

⁸ Fraser, Op. cit., pp. 268-9. Despre holocaustul romilor din România.

⁹ Human Rights Watch/A Helsinki Watch Report, *Destroying Ethnic Identity: The Persecution of Gypsies în Romania*, New York, septembrie 1991, pag. 16.

¹⁰ Vezi în special Verdery, Katherine, *National Ideology Under Socialism: Identity and Cultural Politics în Ceaușescu's România*, Berkeley: University of California Press, 1991.

¹¹ Așa cum se exprima Ceaușescu la Congresul XI în 1974, "În viitor, în România nu vor mai exista naționalități, ci o singură națiune socialistă." (Vezi Georgescu, Vlad, editor, *Romania 40 Years (1944-1984)*, The Center for Strategic and Internațional Studies, Georgetown University, Washington D.C., 1988, pag. 88).

¹² Vezi Beck, Sam, "The Romanian Gypsy Problem", *Papers from the 4th and 5th Annual Meetings*, Gypsy Lore Society, North American Chapter, 1985, pp. 102-103.

¹³ Rimmel, Franz, *Die Roma Rumäniens: Volk ohne Hinterland*, Wien: Picus Verlag, 1993, pag. 74..

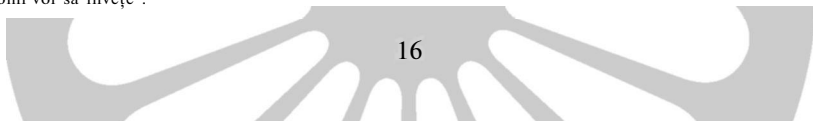
¹⁴ Vezi Raportul "Stare de impunitate — Încălcarea drepturilor omului — cazul romilor din România" — Centrul European pentru Drepturile Romilor, 2001.

¹⁵ Știrile Radio Europa Liberă/Radio Libertatea, 23 martie, 2000.

¹⁶ Vezi Memorandumul nr. H(03)/169 al Ministerului Român al Afacerilor Externe din 31 ianuarie 1995. Acest memorandum a provocat proteste din partea romilor români deoarece cuvântul țigan are conotații intense negative în societatea românească. Conform unor relatări, după schimbarea de guvern din 1996, memorandumul nu a intrat în vigoare. Cu toate acestea, el a fost abrogat de abia în septembrie 1999, când șeful Oficiului Guvernamental pentru Minorități Naționale, dl. Peter Eckstein Kovacs, a recomandat guvernului să folosească termenul rom/țigan în documentele oficiale. Un memorandum al Ministerului de Externe român din 29 februarie 2000 afirmă că termenul "rom" poate fi utilizat în alternanță cu alte denumiri. Posibilitatea confuziei între romi și romani îi deranjează și îi face să devină defensivi pe mulți romani (vezi, de exemplu, Rutherford, Erik, "Tony Gatlif's Film Gadjó Dilo Furthers the Romani Cause", în *Roma Rights* 3/1999, pp.23-30, pe Internet la: http://errc.org/rr_nr3_1999/notebook.shtml).

¹⁷ Documentul nr. 9397 — Raportul «Situția Legală a Romilor în Europa» al Comitetului pentru Probleme Juridice și Drepturile Omului (Raportor Csaba Tabajdi).

¹⁸ Extrase din "Romii din România — repere prin istorie", lucrare realizată de Romani CRISS în cadrul proiectului „Copiii romi vor să învețe”.

O campanie anti-discriminare, implementată de Romani CRISS, în parteneriat cu Agenția de Monitorizare a Presei, cu sprijinul financiar al Trust for Civil Society in Central and Eastern Europe.

